

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joi și Sămbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Cultura învățătorimii noastre

de Ioan Matei-Crainic.

Intre problemele cele mai importante care preocupă în vremea din urmă neamul românesc din această țară, și chiar am putea spune că în aceeași măsură și pe Români în afară de granițele politice ale patriei noastre, e de sigur problema școlii românești.

Dacă am stărui asupra motivelor, cari determină aceste preocupări, atât de intensive și insufletește în cuprinsul lor, ar fi ușor să aflăm, că ele au o nuanță comună, o notă universală, care se întinse în viața sufletească a oricărui popor. Sunt teorii un neam fiști, cari răsar de rostul existenței sale, de nevoia unei vieți sufletești superioare, prin care un popor se poate înălța la cele mai strălucitoare culmi de mărire și biruință statornică, și care în același timp, e cel mai sigur și mai puternic mijloc de apărare împotriva opresorilor, împotriva celor ce calcă drepturile divine și firești, statornicite deopotrivă pentru neamul omenesc de pretutindeni.

Pentru această superioară viață sufletească, care oglindește civilizația și deci puterea de stăpânire și de cucerire, cheltuiesc diferitele popoare conștiința toată energia și puterea creatoare pe care o pot avea.

Dela măsura în care un popor știe să folosească această energie a sufletului său pentru alcătuirea unei culturi trairice, frumoase și specifice, care să poarte toate notele distinctive ale însușirilor sale deosebitoare, deci *naționale*, și care totodată e în stare să exprime în chip artistic gândurile și frământările cele mai adânci și sublimale ale geniilor universale, dela măsura de înălțare pe care poate robi prin creațiile sufletului său privirile neamurilor civilizate

atarnă puterea, vrednicia și superioritatea lui.

E firesc deci, ca luptele pentru cultură ale unui popor să arate gradul conștiinței la care s'a putut ridica, sau ce această conștiință mai mult sau mai puțin puternică să determine chiar măsura luptelor culturale și mijloacele prin cari se poartă aceste lupte.

Și cum din timpurile cele mai îndepărtate școala a fost socotită drept cel mai element mijloc pentru alcătuirea unei civilizații, unei culturi sufletești, singura sau cea mai puternică formă prin care trăiește, se afirmă, și stăpânește un popor, era natural, ca această instituție să formeze centrul preocupărilor tot cursul dezvoltării lor.

Pentru această școală, care îndeplinește cea mai înaltă și mai frumoasă problemă: a educației sufletești, care creiază minunata putere ce se chiamă *cultură*, prin care se biruiește, și care constituie cel mai glorios titlu de mândrie și de pozoabă pentru un popor, s'au purtat cele mai conștiințe și mai stăruitoare lupte și s'au adus cele mai curate și mai însufletește jertfe.

Nu este popor, cu o anume civilizație și ridicat la nivelul unei conștiințe oarecare, care să nu poată arăta în zilele istoriei sale o pagină frumoasă din stăruințele lui pentru înălțarea acestuia și culturii sale.

Istoria neamului nostru deosemena e în măsură să arate, cu deosebire în veacurile din urmă, splendide pagini de muncă desinteresată și continuă, de senină și caldă însufletește pentru școala românească, pagini, cari vor forma o vecinică mărturie pentru spiritul de luminată înțelegere și vrednicie al înaintașilor nostri. Am arătat-o aceasta, cu altă ocazie.*)

*) Cf. „Telegr. Rom.” Nrii 74 și 75 din 1907.

Niciodată sufletul nostru n'a tresărit mai puternic, n'a fost înfiorat mai adânc, decât cu doi ani în urmă, când după repețite atacuri pline de ură implacabilă și cu urmări dezastruoase pentru cultura noastră am primit cea mai puternică dar în aceeași vreme și cea mai nemeritată lovitură din câte se pot inventa prin mintea înăcrită de cea mai inverșunată și draconică pornire împotriva ființei și a culturii noastre.

Dar tocmai această lovitură a făcut, ca milioanele de suflete românești să fie zguduite de aceleași puternice înfiorări ale primejdiei mari, care atinge cea mai scumpă comoară a unui popor, și să se ridice la acel nivel al însuflețirii, care să întinse numai în neamurile superioare, cu o civilizație, care merge departe în trecutul lor zbuciumat.

Această mândră însufletește, prin care conștiința puternică și sufletul superior al neamului nostru au ieșit iarăși la iveală, în cea mai frumoasă înfățișare a lor, a adus roade minunate, cari vor forma cele mai glorioase părți din istoria stăruințelor și jertfelor neamului românesc din Ardeal și Țara-Ungurească pentru apărarea culturii sale naționale, propovodită și hrănită prin aceste școli.

Acest spirit al însuflețirii dănuiește și astăzi, și preocupările serioase și febrile, cari agită mințile fruntașilor și chiar ale masselor românești în chestia apărării școlilor formează cea mai pregnantă caracteristică a vremii de azi.

Interesul cald și potențat, care se manifestă astăzi, atât în cercurile oficiale, cât și în larga opinie publică românească, pentru acest altar al științei și culturii noastre, dovedește, că școala e pentru noi, ca și pentru alte popoare, cea mai importantă instituție, de a cărei înflorire sau lăncezire e legată înaintarea sau căderea noastră.

În considerația acestei importanțe extraordinare, credem că săvârșim un lucru de o utilitate deosebită, dacă ni permitem să atingem în cele următoare, chestia culturii învățătorimii noastre.

Școala românească e astăzi în cel mai primejdios stadiu al evoluției sale istorice. Dispozițiile unei legi lipsite de orice rațiune pedagogică, deadreptul absurdă prin tendința și conținutul ei, surghiunește mintea și conștiința ei, surghiunește în chip barbar însușirile nobile ale unor suflete crude și încă nedesvoltate. În urma programei cu care este siluită, ea este condamnată să servească numai maghiarizarea, prin care se urmărește în chip statornic și îndărătnic nimicirea sufletului nostru românesc. E siluit deci, prin forță majoră, să contribuie chiar ea la sinuciderea sa, și dacă stăpânitorii de mâne vor fi înfierbântați de aceleași dorințe și utopii, ca infatigabili prepotenți de astăzi, e mai mult decât sigur, că școala noastră populare vor putea să îndure cele mai grele persecuții din câte se pot închipui, și cari fără îndoială, ori cât de recalcitrantă am fi, o vor duce la ruină. Numai schimbarea situației politice, prăbușirea sistemului corupt și furios, și inaugurarea unei direcții sănătoase și echitabile, ne vor putea scuti de privescătoarea sfâșietoare a tragediei școlilor noastre.

Și totuși, chiar în această situație atât de execrabilă avem un factor puternic, care și dacă sistemele de guvernare de azi, atât de pline de primejdii pentru noi, ar dănui, e în măsură să păstreze oricând caracterul de adevărată educație al școlii, să susțină totdeauna frumosul rol ce-l are, de cultivatoare și păstrătoare a spiritului și limbii noastre românești.

Acest factor atât de însemnat și puternic este *învățătorul* nostru, *învățătorul român*.

FOIȘOARĂ.

Portul național.

Conferență publică ținută în Orăștie.

De doamna Victoria Dr. Erădlyi.

Precum bine vă este cunoscut, Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoarei a înființat aici în orașul nostru un atelier pentru țesut și cusut, a cărui conducere mi-a încredințat-o mie.

Aflu de bine să precizez în public scopul acestui atelier.

Înainte de toate deolar, ca să iee spre știre toți aceia, cari până acum nu au avut cunoștință, că atelierul nu e întru mărindere comerțială, deci nu face nimănu concurență.

Obiectele confecționate acolo nu se vând pentru a avea câștig, ci pentru ca să se acopere speșele împreună cu susținerea atelierului, cari speșe dure, până acum nu sunt acoperite nici decum, cu toate că dl Dr. Ioan Mișu ne pune grațios la dispoziție localul, iar institutul „Ardeleana” ne plătește luminatul și contribuie cu trei sute coroane la susținerea localului.

Publicul nostru nu e încă convins despre aceea, că un ajutor mai mare ar fi bine plasat și ar contribui la progresarea atelierului, a cărui menire din punct

de vedere economic-național este foarte importantă.

Menirea atelierului este:

1. Adunarea modelelor vechi, cari încep să se peară în urma nesocotinței femeilor noastre.
2. Deprinderea femeilor, cari deja știu țese, în țesutul negles.
3. Instrușarea fetelor tinere de țaran în țesut și cusut, și cu timpul în toate câte să refer la aceste lucruri, adevă: tors, vopsit etc., ca să se emancipeze de sub jugul fabricelor.
4. Ca prin muncă să poată da mijloace de câștig celor cari au învățat.
5. Să promoveze industria de casă și prin aceea să rețină în familie banii, cari altcum ar trece în mâni străine.
6. Să facă în fine, ca femeia să fie scutul frumosului și esteticului nostru port strămoșesc.

Ca să puteți prețui portul nostru, care nu este urmarea unui capriț, ci se bazează pe tradiție, vă rog, amăteți mi să vă spun câte ceva despre port, anume: despre originea portului național românesc, despre frumseța lui, despre practicabilitatea lui, despre folosul lui, despre variația lui după regiuni, despre modul cum să-l stimăm și cum să-l conservăm fără ca să peară din originalitate.

În fine o propunere în privința purtării portului.

În portul unui popor este scrisă o parte din istoria lui. Observând cu luare

aminte portul unui popor, putem urmări dezvoltarea lui.

Portul poporului din părțile locuite de Români din Dacia lui Traian, a fost adus prin coloniile romane așezate aici. Acest fapt reese din observarea statuelor de pe timpul Romanilor, ca d. es. pe oolamna lui Traian din Roma, de unde putem vedea, că portul român a fost intrucâtva modificat după al Dacilor, fiind acela potrivit regiunilor muntoase și mai reci. Dar nu numai forma portului, ci și colorile de cari se serveau în decumun le-au adus cu sine.

Cercetând ruinele orașului Pompeii, cari au stat peste 1800 ani acoperite sub lava Vesuvului, și care acum este desgropat, așa încât se văd zidurile caselor, în unele case se poate distinge încă bine pictura cu așa numite frescourile în colorile roșu-galben și albastru. Îndeosebi culoarea roșie e de o frumseță rară și renumită prin aceea, că nu s'a aflat încă nici un artist care să fi putut imita întocmai culoarea așa numită roșu pompeian.

Ce să zic despre portul bărbaților nostri?

Ei, când sunt îmbrăcați de sărbătoare, au portul unui legionar roman, iar iarna întocmai ca și Dacii cei bătrâni. Prin urmare portul nostru e amestecul din portul celor două popoare din cari ne tragem originea și cari în vechime au stăpânit atâta amar de pământ și apă. Cu

păstrarea lui deci ne putem mândri cu ceva, cu ce alte popoare, nici chiar Italianii nu pot să ne stee alături.

Poporul român a conservat portul vechiu roman, și toate popoarele din jurul lui, Sărbii, Bulgarii, Rușii, au un port la care se observă originea romană, dar se observă și modificările cari le au făcut după gustul lor. Unele din modificările acestea le-au primit și Românele noastre depărtându-se astfel de portul național, ceea ce însă nu a contribuit de loc la înfrumșetarea portului lor.

Portul numai atunci merită numele de port, dacă este frumos, este estetic, altcum e numai fantazie proprie. Portul românesc e frumos, e ritmic, întocmai ca o muzică, în el toate sunt armonie, fără să aibă părți strigătoare.

Fiecare bucată își are menirea ei, nu poți să daiugi, dar nici să iei din el, nimic, fără ca să nu fie conturbată armonia. Portul popular ca produs al industriei de casă și de produs al industriei femeii, ridică în mod clasic conturul corpului mlădios, întocmai ca la statuele sculptorilor romani și greci.

Să vedem acum cum a fost portul adevărat înainte de asta cu câțiva ani?

Femea română din o până țesută cu grijă își făcea o iie, al cărei grumaz era parcă lucrat de mâni de zine cu aur și fire nevăzute. Trebuie să te minunezi de delicatetea lucrului produs din un asemenea material. Tot asemenea lucrează

E cunoscută strânsa și fireasca legătură dintre școală și învățător, și în special influența de o putere magică, ce o poate exercita acesta în urmărirea problemelor sale, asupra dezvoltării sufletești a elevilor săi.

Psihologia individuală și etnopsihologia verifică pe deplin această afirmație și poate aduce nenumărate exemple în sprijinul ei.

Odată lămuriri cu desăvârșire asupra acestui adevăr, nu mai încapă îndoială, că toate sbuciumările și stăruințele asidue ce le manifestăm astăzi în interesul școlii, trebuie să se îndrepte în mod necesar și statornic spre învățătorimea noastră, singura putere, care în faza actuală poate da viață sau poate întuna această instituție culturală.

Soarta viitoare a școlilor noastre o hotărăște învățătorimea aceasta, careia îi revine astfel una dintre cele mai frumoase și mai sublime sarcini din câte se pot întâlni, aceea, de a fi, în vremile de vifor și primejdii mare, straja și luptătoarea neadormită pentru apărarea sufletului neamului, amenințat cu strivire complectă, și scoaterea biruitoare a acestuia din vâlmășagul și vârtejul aprins al acestei războiri cumplite.

Prin o luminoasă și neînfrântă conștiință națională, de care nici când n'am avut nevoie mai mare decât în vremile acestea și cele viitoare, învățătorimea noastră, înfulețită de cea mai caldă iubire de neam, va înscrie prin lupta aceasta grea dar foarte înălțătoare cea mai glorioasă și mai strălucitoare pagină în istoria luptelor noastre nesfârșite, și un neam iubitor, din vremile viitoare, o va încununa cu aureola celor mai curate și mai senine recunoștințe, eternă și sfântă.

Precizând astfel rolul învățătorimii noastre în lupta mare ce vom avea s'o purtăm pentru păstrarea nefalsificată a culturii noastre românești, și recunoscând extrema importanță, hotărătoare chiar, a acesteia, vom căuta să stabilim condițiile, cari o pot face vrednică de acest rol, respective, vom căuta să ne dăm samă, prin ce va fi în măsură învățătorimea noastră să câștige această biruință, glorioasă deopotrivă pentru ea și neamul din care face parte. Ne vom ocupa deci în cele următoare de cultura ei.

O idee bună.

Răsunet din cercuri preoțești.

O imputare preoțimii s'ar putea soți, cu drept cuvânt, primul articol din ziarul nostru Nr. 127 „O idee bună“. A sosit vremea se vede, ca subalternii noștri „epitropii dela sate“ să ne dea merită lecții. Dar cu tot năcazul, ce ar putea isvoră de aici — pentru unii — trebuie să ne recunoaștem vinovăția.

A trecut acel articol al părintelui Raîni „să înființăm fonduri bisericești“ cum a trecut apelul „Pentru Seminarul Andreian“ al „unui fost elev“, și cum au trecut alte idei și planuri sulate de unul sau altul dintre preoți în acest z'ar, ori aiurea, fără să se fi învrednicit de convenita atențune a preoțimei.

Și vor mai trece poate și alte multe, căci ne lipsește, pentru astfel de lucruri, conștiința datoriei și obligământului de a nu lăsa nebagat în seamă nimic, ce privește biserica, nimic ce se adresează preoțimei, nimic ce ne interesează direct ori indirect ca preoți, păstori ai poporului și slujitori ai lui Cristos.

Adeseori se aude în rândurile preoțimii, pe urma scrisului înfulețit al unuia „frumoasă idee“, „bun plan“, „bine ar fi dacă s'ar face“; dar nu prea se găsește omul, care să se desprindă din rândul mulțimii, să caute a-și spune cuvântul asupra ideii, a planului, ori a modalității de înfăptuire, și aceasta fiindcă nimeni nu să simte obligat moralicește a-și lua osteneala de a gândi mai de aproape și apoi a scrie cum poate, contribuind astfel cât de cât prin discuție publică la lămurirea chestiunilor și îndrumarea părerilor. Ba chiar dacă se ivește în mintea vre-unui de a scrie, nu-și ia indemnul a-l duce și la îndeplinire, din multe pricini. Unul nu vrea să sprijinească o idee, pentru că n'a purces dela el — dovedind un egoism îngust — altul e mult mai comod pentru a se îndeletnici și cu astfel de preocupări — și aceștia sunt cei mulți, — altul nu are destulă încredere în sine, ca să poată scrie la gazetă, și iarăș el patrulea nu mai scrie, căci a băgat bane de seamă zădărnică zvărcolire a unuia sau altuia de a îndupleca mulțimea pentru o idee sau alte, dacă n'a pornit dela un om cu hotărâtoare influență, ori dacă n'a venit de sus în chipul unei porunci de îndeplinit, nimeni nu-i dă ascultare. Așa se face, că rămân fără răsunet ori ce idei ori propuneri salutare, ca și chestiunea înființării fondului cu caseta.

Dar deși nu s'a scris, eu am convins-gerea, că vor fi urmat și alții ca mine: *am tăcut și am făcut*. Am introdus caseta îndemnat tocmai de articolele p. Raîni, ba am făcut chiar propunerea primită, în conferința tractului Mediaș pentru introducerea obligatoare în întreg tractul. Și să nădăjduim că n'a fost în pustii. Observ înșă aici, că în starea organizației de azi — mai bine z'is a neorganizației — nici preoți singuratici, nici tractele nu se simt obligate a lua în seamă părerea cuiva, nici atunci chiar, dacă părerea unui tract e supusă desbaterii ori aprecierii altui tract. Și cudeț să afirm, că din inițiativă proprie nimic din părerile bune și din ideile salutare n'a găsit sălășuire generală în toate tractele, și așa cum suntem nu vor găsi nici odată, dacă acelea nu pur-

ced în chipul poruncilor din centru. Atunci și poate nici atunci. Ar fi interesantă în acest scop o statistică asupra fondurilor, — fiindcă de fonduri e vorba, — ce s'au înjghebat pe urma circularului consistorial nr. 78833 B. 908. În cazul concret înșă — fondul cu caseta — pentru a se porni și duce la îndeplinire cu bună izbândă, cudeț să afirm, că nu s'urjege nici porunca din centru, ci pentru înfăptuirea folositoare se cere stăruință, devotamentul și chib-zuința părintelui Raîni.

Și aici ar fi multe de zis!

Preotul P. Morușca.

Dela conferențele învățătoarești.

Tractul Lupșa.

(Fine.)

Sedința a III-a ținută la 2 Noemvrie 8 a. m.

La ordinea zilei prelegerile practice.

Se introduc elevii școlari și Iuliu Tăuțan ține cu el. a IV-a prelegere practică cu titlul „Vioreaua“

După dimiterea elevilor, la propunerea lui Lazar Chirilă, prelegerea predată după treptele formale se declară deplin succasă.

Se introduc din nou elevii și învățătorul Iosif Panța prelege cu ei „cântarea ol.“

Iau cuvântul: Lazar Chirilă, Leonte Canja, Ioan Hașu, Andreiu Straja, președintele și comisariul consistorial, accentuând fiecare punctul său de vedere. Conferința ia la cunoștință observările făcute și prelegerea o declară deplin succasă.

Se introduc din nou copii în școală și învățătorul Leonte Canja ține cu el a IV-a prelegere practică după metoda directă, cu titlul „Offenbánya ismertése“.

Dimițându-se elevii, iau cuvântul Ana Crăciun, Iosif Herdea, Sofron Mitrea, președintele și comisariul consistorial.

Conferința abstrăgând dela defectele, că prelegătorul nu a ținut destulă ordine în șirul ideilor propuse și a propus și material prea mult, declară și aceasta prelegere de succasă.

Urmează acum raportul comisiunilor esmise în sedința I a.

Raportul comisiunii a II-a Leonte Canja referență asupra propunerilor anunțate de președintele Diomid Bedeleian. Conform propunerilor raportului și desbaterilor urmate, conferința decide următoarele:

1. Se declară de înființat corul tractual al învățătorilor constatător deocamdată din învățătorii: Diomid Bedeleian, Lazar Chirilă, Gavril Rănoea, Nicolae Todorean, Iuliu Tăuțan, Iosif Panța, Vasile Butură și Octavian German, care se va produce cu cântări bisericești cu ocazia conferențelor și altor conveniri ocazionale.

2. Conferința obligă moralmente pe fiecare învățător a abona revista pedagogică „Vatra Școlară“.

3. Conferința roagă pe Prea venerabilul Consistor Arhidiecezan, a întreveni în favorul său la Actualul Ministru de comerț spre a împărtași și învățătorii confesionali de favorul biletului de jumătate pe căile ferate urbare.

4. În ce privește chestiile: Reducerea claselor dela VI la IV, adausul de quartir al învățătorilor, introducerea obligativității școlarilor numai după 7 ani, școalele de repetiție, și propunerea religiunii de aci în colo prin parohii locale — ca chestii ce parte sunt în regulare, parte nu e timpul oportun a ne ocupa cu ele, din aceste motive, preste propuneri se trece la ordinea zilei.

Lazar Chirilă ca referent al comisiunii I. propune și conferința decretază următoarele:

1. Concluzul conferinței preoțești privitor la raportul pretinesc dintre paroh și învățător se acceptază și conferința îndrumă pe toți învățătorii a cultiva pacea și armonia în stingerile cu preoții.

2. Conferința obligă pe învățători a întemeia fonduri, din cari să se provadă și elevii mai săraci cu manualele și reusitele de lipsă. — Peste tot se anunță, că prevederea elevilor cu cărți formează obligament moral al învățătorilor.

3. Chestia manualelor se predă comisiunii permanente pentru studiarea și stabilirea programelor conferinței viitoare. Comisiunea va prezenta conferinței viitoare conspect despre ce fel și cari manuale sunt a se folosi în cele VI clase ale școlilor elementare nedespărțite.

4. Dispozițiile din circularul Nr. 12031 Școl. a. c. se iau la cunoștință și se invită învățătorii a da ființă acelor dispoziții mai ales în ce privește activitatea lor aferă de școală.

Referentul comisiunii a III-a Ioan Hașu propune și conferința însărcinează pe propunătorul Lazar Chirilă a procura 2 protocoale compactate, din cari într'unul se vor induce protocoalele conferențelor și în altul lucrările scripturistice ce se pertractează în conferențele învățătoarești din protopresbiteratul Lupșei.

Conferința autorisează pe membrul Lazar Chirilă a face colecție între membrii ei în scopul procurării protocoalelor. — Protocoalele stau sub supravegherea și grja lui Lazar Chirilă și se păstrează în cancelaria protopresbiterală.

Lazar Chirilă în calitate de raportor al comisiunii pentru statorirea programului conferinței viitoare prezintă programul ce urmează:

a. Cari manuale se pot întrebuința și încât se poate răzima instrucția din școală pe folosirea manualelor? disertație de Leonte Canja și Iuliu Tăuțan.

b. Legenda „Detunării“ ca concept, prelegere practică cu clasa IV-a de Iosif Herdea.

c. Legenda „Detunării“ ca ortografie, lecție practică cu clasa V-a de Sofron Mitrea.

d. „A honfog'alai“ prelegere practică cu clasa V-a de Ana Crăciun.

e. „Calcularea intereselor“ prelegere practică cu clasa VI-a de Graviul Rănoea.

f. „Hymnusz“ prelegere practică de Diomid Bedeleian.

g. Raportul comisiunilor permanente. Se primește cu adausul, că prelegătorii au să prezinte și în scris temele, folosind drept introducere și espurarea metodului și principiilor ce sunt a se observa la propunerea respectivei materii.

și Mărgineanul încreștăturile cele mai fine și mai artistice cu un simplu cuțit.

Pe pumniceii se vede o cusătură, care ridică rotunzimea mâinei. Dar ce se zice despre cheia cea minunată cu puișori pe lângă ea, care ca un răuleț blând curgea dela umere până la pumniceii. Acea cheie făcută cu un ac primitiv, gros, storcea admirația tuturor pricepătorilor.

Poalele erau simple și fără cute și horbote, cum se obiceiuse acum, numai cu o mică, dar fină cusătură la marginea lor. Albeața poalelor era ridicată prin un șorț țesut în lână cu alesături puține, dar migăloase. Tot așa era și cătrînța țesută cu multe alesături fine. După culoarea cătrînței se deosebeau femeile din diferitele comune. Ca se ridice talia se încingeau cu un brâu făcut cu mare grije. Ca coroană la acest port a servit broboda, învâltitoarea așezată în mod artistic pe cap, care numai Româncelor le șade așa bine ca să poată storce admirația din partea străinilor. Nu vezi la nici un popor femeile cu o așa ținută dreaptă, ca bradul, ca la femeile noastre, și aceasta au să o mulțamească în parte ideii lor bune, că poartă povoară pe cap, contrar femeilor de altă nație, cari toate lucrurile rele le poartă în spate.

O femeie română cu portul ei discret, cu broboda ei frumos așezată, pare o regină, nu alta.

Dar fetele cât au fost de drăguțe în portul lor! Chica pe fruntea dreaptă și cu capul legat cochet cu cărpa, făcea să stee în loc bărbășii să o admire.

Dar să vedem cum e portul de prezent?

Cojocul drăgălaș al fetelor a dispărut. Nu mai e nici o deosebire între fete și femei în ce privește modul învâltirii capului. În loc de chica poartă fetele breton, părul tuns pe frunte, ba și frisate, încât ai isbucni în răs, de nu ți-ai stărni jale portul schimonosit. Incepând cu modificarea învâltitoare și a pieptenatului, se înțelege de sine, continuă cu stricarea portului întreg. Iia cea frumoasă e toată înegrită și pistrițată de brodăriile sorise, cari au ceva bun pentru femeile leneșe, că merge lucrul mai repede. Apoi în șorturi lux ne mai pomenit.

Tot mătășă, dar femeia de țaran nu știe, că mătășurile nu mai sunt țesute din mătășă, ci prin proceduri chimice din prăve firez, pentru aceea damele nu mai poartă mătășă, fiind cea veritabilă scumpă. Cătrînța făcută mai de mult cu grije și din material bun ținea zeci de ani, iar celea de acum într'un an doi se isprăvesc.

E adevărat, că costă mai puțin ca cele din bătrâni, însă pentru aceea și sunt obiecte de lux nefind trainice și servind numai să amăgească ochii lumii, ca în scurt timp ne mai folosindu-le să se pună la o parte.

Să vedem acum este oare practică și folositor portul național?

Abstrăgând dela frumos și armonios mai are portul național o importanță, și din punct de vedere economic național.

Pregătindu-se fiecare bucată a portului acasă, membrii familiei au ocupație fără să fie constrânși a se depărta. Mama pe lângă aceea că coasă, țese, conduce învățând fetele, poate să pregătească de ale mâncării pentru bărbatul dus la lucru, îngrijește de copii, nu simte trebuință de a-i trimite prin zile. În acest timp fetele sunt introduse în economia de casă.

Ce impresie plăcută să vezi niște fetișoare numai cât cotul pășunind vitele cu cusătura în mână. Ca să îmbrace femeia română familia întregă, este ocupată peste anul întreg. Ea samănă cănepă, o smulge, o topește, o meliță, toarce, țese, albește și coasă. Toate aceste le isprăvește, când economia cășii îi lasă timp. Fiecare femeie știe că lucrurile cumpărate din târguri nu sunt ținătoare, ci numai scumpe.

Portul național este și practic. Făcut din pânză bună de casă, ce se poate spăla cât de des, tot așa și obiectele de lână. Purtarea pânzei pe trup este sănătoasă, iarna ține cald, iar vara răcoare, fiind puțin aspră face pelea să fie totdeauna sănătoasă. Cu portul național se poate face aceeași variație, ca și cu moda damelor.

O femeie deșteaptă își va ști face, cămeși, șorturi cătrînțe și brâne o sută, fiecare deosebite una de alta, și totuși vor forma unul și același port din aceea localitate. Femeia, care nu e îndestulată cu portul cutărui ținut, îi stau la dispoziție diferitele porturi din alte ținuturi al marului nostru comitat. Aceste porturi sunt

toate frumoase, căci cu ocaziona adunării „Asociației“ la Sibiiu, unde au fost reprezentate mai multe ținuturi prin porturile lor și mai ales cele din România erau în preponderanță, portul din jurul Orăștiei a fost recunoscut de cel mai frumos.

De portul din țară nu avem trebuință, fiind prea înărcat cu cusături și fluturi, samănă mai mult celui bulgar și sârbesc.

Acum să vedem ce port avem de prezent aici în localitatea noastră?

Ei ar fi să fie săliștenesc. Dar, durerer, nu samănă de loc, numai în culoare e alb și negru, încolo nimic, neavând nimic lucru de mână, e încărcat cu aplicațiuni de prăvălie, aurituri etc. Prin urmare e f' ră gust, iar acele femei și fete, cari voesc să treacă de femei și fete cum se cade, și cari se pricep să-și poarte portul, ferească-se de toate lucrurile străine și nepotrivite.

În fine încheind conferința, aș avea o modestă propunere, ca dela anul nou începând la toate convenirile și sărbărilor noastre naționale toate femeile, fie acelea țărance, fie ale meseriașilor, ori fie chiar și floarea inteligenței române, să purtăm toate fără deosebire, pitorescul nostru port național, dar original, fiecare după ținutul căruia aparține. Dar neschimonosit, folosindu-ne de modelele noastre vechi și străvechi, păstrându-și astfel portul originalitatea și rara lui frumșețe.

Cu această dorință vă zic: La vedere!

Conferența obligă pe toți membrii a se pregăti, ca la trebuință ori care să poată propune elevilor materialul din program.

La întrebarea comisariului conzistorial:

Conferența dorește ca să fie convocată an de an în luna Septembrie între 20—30.

Conferența ar dori ca ședințele să fie ambulante.

Comisariul conzistorial aduce la cunoștință, că în viitor va propune conzistoriului a pedepsi eventual și în cale de ordine pe toți acei învățători și membri ai conferenței, cari absentează dela serviciul divin ce premerge ședințelor conferenței.

Se ia act.

La ordinea zilei se pune alegerea comisiunilor permanente.

Se aleg cu aclamație membrii comisiunilor permanente în modul următor:

a. Comisiunea pentru studiarea stărei învățământului și trebuințelor școlare, constatătoare din membri: Gavril Rancea, Iosif Herdea și Iosif Panța.

b. Comisiunea pentru statorirea programei conferenței viitoare, constatătoare din membri: Diomid Bădelean, Lazar Chirilă și Iuliu Tăușan.

Fiind programa exhaustivă, președintele mulțamește membrilor pentru zelul arătat și declară conferența de încheiată.

Comisariul conzistorial relevă succesele obținute prin desbateri și promite a da informațiunile cele mai exacte superiorității bisericești despre decurs.

Lazar Chirilă exprimă sentimentele conferenței față de comisar și conferența se desparte, ca la anul să ne vedem ou bine.

Gavril Rancea
notariu.

Dela conferența preoțească din Orăștie.

Conferența preoțească a tractului Orăștie a votat în 12/25 Noembrie 1909 în unanimitate următorul

Conclus:

„De o vreme încoace în presa noastră precum și în intruniri publice în continuu sunt atacați preoții și arhierii noștri cu vădită intenție de a-i discredita în fața poporului.

Având în vedere, că curentul acesta este cât se poate de primejdios pentru întreaga biserică românească;

Având în vedere că în vremea de acum e absolută necesitate, ca autoritatea bisericii, reprezentată prin slujitorii săi, să rămână neștirbită;

Preoțimea din tractul protopresbiteral al Orăștiei, întru unitate în conferență, protestează cu energie în contra acestor atacuri nedrepte și cu gânduri violente îndreptate în contra preoțimei și arhierilor noștri.

Roagă totdeauna întregă preoțimea din Arhidieceză să ridice protest energie în contra acestor atacuri, iar gazetele, cari și de aci înainte vor continua pe coarda aceasta să fie boicotate din partea întregii preoțimi.

Acest conclud să se publice în „Telegraful Român“.

Octavian Bude
notarul conf.

Vasile Domșa
prot. — preș.

Conferențe preoțești.

Convocare.

Onorata preoțime din tractul gr. or. al Bistriței prin aceasta este convocată la conferența preoțească anuală, ce se va ține la 10/23 Decembrie a. c. în Bistrița pe lângă următorul

Program:

1. La 8^{1/2} ore serviciu divin oficiat de preoții: Vasile Nașcu, Const. Flămând și Nic. Șoneriu, împreună cu protopresbiterul tractual. La sfârșitul liturghiei părăstas, pentru odihna sufletelor reposesaților arhiepiscopi și mitropoliți Andrei și Miron și a mecenatilor Emanuil Gozdu și Andronic.

Predică ocazională va rosti Alexandru Popovici, eventual Eliseu Dan.

2. Constituirea conferenței.

3. Discușiune asupra modului cum s'a celebrat și predicat în biserică.

4. Raportul general asupra rapoartelor intrate dela singuratici preoți. Referent: Iuliu Suceava.

5. Disertație despre momentele mai însemnate din viața și activitatea lui Andrei bar. Șaguna, de Nicol. Șoneriu.

6. Cetirea și analiza circularului Prea Ven. Consistor de dto 15 Octomvrie a. c. Nro 12031 Școl. cu arătarea modali-

tăților asupra organizării cursurilor pentru educați. Referenți: Const. Flămând și Iosif Suceava.

7. Eventuale propuneri.

8. Fixarea timpului, a locului și a temelor pentru viitoarea conferență.

Bistrița, 17/30 Noembrie 1909.

Greg. Pletoșu
protopresb.

NOUȚĂȚI.

Conferențele Asociațiunii. Duminică în 12 Decembrie n. a. c., dl Oct. C. Tăslăuanu va ține o conferență despre „Poporanism“ în sala festivă a Muzeului Asociațiunii. După începerea conferenței intrarea va fi oprită. Începutul preciz la 5 ore sara.

Alegere de deputat. Ieri înainte de amezzi s'a făcut în cercul electoral al doilea din Sibiu alegerea de deputat în parlamentul țării. A fost ales cu aclamație candidatul partidului popular săsesc, dl Dr. Guido Gündisch.

Chestia naționalităților. Un distins publicist englez, *Geoffrey Drage*, a publicat în zilele acestea o carte foarte voluminoasă, în care se ocupă temeinic într'un capitol întreg cu chestia naționalităților din Ungaria. Publicistul englez constată, că ungerii se înalță, când nemulțumirile naționalităților nemaghiare le atribuie unor agitatori de meserie sau unor vanitoși. El declară, că pornirile de maghiarizare volnică n'au absolut nici un rost; încercările acestea nu vor izbucni în vecii vecilor s'aducă roadele dorite de unguri, ci dimpotrivă, vor aduce cu totul alt fel de roade.

Secretari cu plată. Primim dela dl Dr. D. Stoica, redactor la „Gazeta“ din Șimleu, motivarea propunerii sale în afacerea sistemizării posturilor de secretari salariați în despărțăminte'le Asociației. În espunerea sa ce era să se facă cu prilejul adunării generale din urmă, dl Stoica dorește, ca sistemizarea acestor posturi să se înceapă în anul jubilar al Asociației, va să zică în 1911, creându-se pentru viitorii secretari un fond numit „Fondul jubilar“. Secretarul unui despărțământ ar avea să supravegheze starea culturală, morală și economică, din toate comunele despărțământului și s'o promoveze cu toate puterile după un plan precisat de comitetul Asociației. La viitoarea adunare generală din Deej organele acestui așezământ vor prezenta un raport motivat și amănunțit în această chestiune foarte însemnată, cu care o să ne mai ocupăm și noi.

Din Cernăuț. Dl Dr. Isopescul-Grecul, deputat în camera imperială, a fost numit profesor ordinar de dreptul penal la universitatea cernăuțeană.

Promovare. Colaboratorul ziarului nostru, dl *Onisifor Ghibu* a fost promovat doctor în filozofie la universitatea din Iena. Felicitări!

Ședință festivă în amintirea lui Șaguna aranjează în 13 Dec. n. societatea de lectură „Petru Maior“ din Budapesta cu o aleasă programă.

Osândit. Curtea cu jurați din Mureș-Oșorhei a osândit în săptămâna aceasta pe dl *Dr. Sever Dan* pentru un raport apărut anul trecut în „Gaz. Tr.“ Temniță de stat 4 luni, amendă 500 coroane. O notă nouă: Procurorul — cum afirmă „Gazeta“ — a vorbit „foarte calm și a fost chiar amabil“...

„Tipografia Poporului“, care a fost odată tipografia „Tribunei“, după aceea a lui H. Meltzer, acum a trecut în proprietatea dlui *Nicolae Bratu*, care și-a câștigat pregătirile necesare la o școală de specialitate din Lipsce. Tipografia Poporului va edita și mai departe „Foia Poporului“ din Sibiu.

Serată literară în Cluj. Tinerimea universitară română din Cluj invită la serata literară în memoria marelui metropolit Șaguna, ce se va ține duminică, la 12 Dec. a. c. orele 8 seara în sala dela „Hotel Central“. Text de intrare nu este. Program: 1. Cuvânt de deschidere, de Oct. Costea. 2. „La mormântul marelui Andrei“, exec. de corul tinerimii. 3. Solo de violină, exec. de Ionel Crețiu. 4. Disertațiune, de Petru Roșca. 5. „Inchinare memoriei marelui Andrei“ de Seb. Stance, declam. de Ieronim Stolchița. 6. „Pribeagul“, exec. de corul tinerimei.

Andrée. Sunt 12 ani, de când Andrée cu doi tovarăși și-au luat sborul în balon către polul nordic. Din călătoria aceasta îndrăznească nu s'a mai întors nici unul. Exploratorii nenorociți sunt astăzi considerați ca martiri ai științei. Acum sosește o știre din Montreal (America) cu oare cari lămuriri asupra sortii lui Andrée. Și adevă: un misionar făcând o expediție în nordul Canadei, a găsit acolo un trib de Eschimoși, cari i-au povestit că acum câțiva ani s'a coborât din aer o casă cu doi oameni albi aproape morți de foame. Acești doi străini s'au hrănit câteva zile cu reni, apoi au murit. Se crede, că e vorba de Andrée și balonul lui. Misionarul va întreprinde în curând o nouă expediție pentru a-și continua cercetările.

† Valeria Boșian, după un morb îndelungat și greu a răposat în Domnul provăzută cu sfinte taine în 8 Decembrie n. la 4 ore dimineața. Inmormântarea se va face azi Vineri în 10 Decembrie n. la 2 ore p. m. în Sântiaocbul de Câmpie. Odihnească în pace!

Electron. Chemia germană a născocit un nou aliagi, a cărui parte de căpetenie e magneziul, și este merit s'aducă serviciu însemnat în industrie. Aliagiul a fost numit *electron*, e foarte rezistent și mai ușor decât aluminiul. Se bucură în deosebi aviatorii, cari speră să-l folosească în aeronautică.

Incendiu. Din Deva se vestește un mare incendiu, care a isbuclit duminică după amezzi în magazinul de lemne dela casa tribunalului. S'au aprins casele învecinate și mai multe clădiri din strada principală.

Nou pod peste Dunăre. Guvernul bulgar și cel român au început din nou tratativele pentru construirea unui pod peste Dunăre, destinat să servească la legarea rețelei ferate din România cu cea din Bulgaria. Se crede, că înțelegerea se va putea stabili.

Bănuială de otrăvire. Într'un institut de alienați de lângă Hamburg s'au bolnăvit câteva sute de persoane, din cauză că au mâncat orez. Doi din cei îmbolnăviți au murit. Se zice, că ar fi la mijloc un atentat. Bănuiala cade asupra unui pacient, care ar fi pus otrava în mâncare.

O catredă pentru studiul conducerii de aeroplane și de automobile s'a înființat la școala superioară de tehnică din Viena. Predarea acestor cursuri a fost încredințată profesorului Kuoller.

Portretul mitropolitului Șaguna pe hârtie fină, mărimea 18×26 cm. se află de vânzare la *Librăria arhidiecezană, Sibiu*. Buca 4 bani, la comandă de cel puțin 50 ex. se socotește buca numai cu 3 bani.

Cazuri de moarte. Din America ni se anunță moartea lui *Procopie Tulban*, de 28 de ani, din Avrig de loc: a fost călcat de un tren și omorât. În notișele din buzurarul său s'au găsit câteva versuri srise, în care zice, că „America-i bună țară, dar pânea din ea-i amară!“ — Un alt tinăr, cu numele *Petru Nicolae Sârbu*, de 18 ani, din Sebeșul săsesc, lucrând într'o fabrică din Jpungstown-Ohio, în luna lui Noembrie a fost omorât de roatele unei mașine. I s'a făcut o inmormântare frumoasă, slujind părintele Ioan Podes. Il deplâng părinții d'acasă, frații și rudeniile. Odihnească în pace!

La Reuniunea sodalilor români din Sibiu au fost primiți următorii membri ordinari: Nicolae Barbu, originar din Vinerea, Gavril Sbera, originar din Tălmăcel, George Crișan, originar din Belean (com. Solnoc-Dobâca), sodali fauri, Leonte Crăciun, originar din Bistrița, M. Popa, orig. din Apoldul-rom., sodali lăcăți, Iosif Jinga, originar din Tohanul-vechiu, Ioan Popp, orig. din Ludușul mare, Nic. Ciupariu, orig. din Rășinari, Ioan Limpede, orig. din Săsași, sodali pantofari, Teod. Radu, orig. din Ciznădie, sodal măsar, M. Marian, orig. din Malin (com. Solnoc-Dobâca), sodal rotar, Petru Gabor, orig. din Băița, sodal croitor, Iacob Marian, orig. din Cucerdă-rom., sodal cismar, Scipion Lacroix, (francez) din București, (România), sodal arămar, Nic. Fofelzan, origin. din Râmnic-Vâlcea, sodal curelar, Ioan Chidu, sodal turnător de aramă (orig. din Sibiu), Nic. Coman, orig. din Alțina, măestru cismar, George Văntan, origin. din Ponorel, croitor, Ilie Steflea, origin. din Săliște, blănar, Ilie Chidu, orig. din Sibiu, pictor-fotograf, iar membru ajutător Dr. Victor Moldovan, candidatul de adv.

Inghețat. Un morar, Ion Bogdan, a fost găsit acoperit de zăpadă și înghețat în drumul Orășii-mari.

La fondul pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriașilor români din Sibiu au mai dăruit: Horia Dop, învățacel tip., 50 bani; Romul Albu, cand. de preot (Ibașfalău), 1 cor.; Ioan Mărginean, învățacel pantofar, 50 bani; Ioan Orăștian, 20 bani; Ilie Măgian, practicant tipograf, 50 bani; Nicolae Pstringenar, 30 bani; George Șolca, cand. de preot (Felmer), 50 bani; Ioan Orăștian, ospătar (Apoldul rom.) 40 bani; T. Liviu Albin, privat. (Cut), în amintirea iubitului său văr Alexandru Neagoe, fost notar în Sebeșul inf., 5 cor. și Eugenia Tordășianu, profesoară 10 bani.

E interesant anunțul de noroc al lui S. Heckscher senr. Hamburg, din numărul acesta al foii noastre. Această casă și-a câștigat un renume bun prin solvirea promptă și discretă a sumelor câștigate, atât aici cât și în împrejurime, încât pe oricine îl facem atent asupra anunțului de pe pagina a patra a acestui ziar.

Cărți și reviste.

Despre căsătorie, influența, plăcerile și suferințele vieții familiare de *E. Elefterescu*, tip. Al Valescu, Mușătești-Argeș. 1909. — O broșurică de 37 pagine. Prețul?

Călinarul arhidiecezan

pe anul 1910 a apărut în tipografia arhidiecezană din Sibiu, cu un cuprins bogat și variat. Pe lângă *șematismul autentic al bisericii ortodoxe române din Ungaria și Transilvania* se află în călinarul arhidiecezan: Evidența pentru oficiile parohiale, protopresbiterale, pentru clerici și învățători. Dispozițiuni normative pentru esamenle private din cursurile pedagogice. Din regulamentul pentru facerea esamenului de calificare învățătorescă. Din instrucțiunea pentru fondul de pensiiuni al arhidiecezei gr. ort. române din Transilvania. Învățătorul ca soldat etc. Partea literară cuprinde lucrări eșite din condeele celor mai buni scriitori români. Partea ultimă a călinarului cuprinde însemnarea târgurilor din Transilvania și Ungaria și o mulțime de anonțuri de tot felul. Prețul unui exemplar 80 fileri.

Poșta redacție.

Dlui E. M. in B. Se va publica.

Am primit rapoarte despre sfințirea de biserică din Sălișoa, Gântaga și Cioara, despre conferența preoțească din tractul Deveș, și despre conferențele învățătoresci din tractul Sebeșului și al Ungurașului, cari toate vor fi publicate pe rând.

Teatru german.

Mâne, Sâmbătă: *Die Räuber*, tragedie. Duminică d. e.: *Die bezähmte Widderspänstige*, sara; *Orpheus in der Unterwelt*, operetă. Luni: *Rosen*. Marți: *Pfarrerstochter von Streladorf*. Mercuri: *Wilhelm Tell*. Joi: *Die Dollarprinzessin*, operetă.

Inainte de nașterea

copilului, tinăra mamă găsește în *Emulsiunea lui Scott* putere nouă și cu puterea nouă și poftă nouă de trai. Efectul rapid și sigur, surprinde și bucură. 1 (330) 3—5

Emulsiunea lui Scott

se mistue ușor și e bună la gust. O încercare vă va convinge, cât de favorabilă e *Emulsiunea lui Scott* tocmai pentru acest caz.

Emulsiunea lui Scott

delațură oboseala la lăptat, înmulțește laptele și dă tinărului pământean o colorare roșie și sănătoasă. *Emulsiunea lui Scott* trece ca emulsiunea model neîntrecută.

Prețul unei sticle originale c. 2-50. Se găsește în toate farmaciile.

Veritabilă năma
cu această marcă
— Pescarul — ca
semnul garanției
a experiențelor
lui SCOTT.

Nr. 524/1909 protop. [441] 1-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc la școala noastră confesională din Mediaș, se scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: salar fundamental 1000 cor. și anume: 500 cor. din aloziul orașului și 500 cor. din cassa bisericeii în rate lunare antiuipative, cuartir în natură și 4 stânjini lemne pentru foc.

Concurenții au să-și aștearnă rugărilor instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul indicat, îndatorăți fiind a se prezenta în biserică în vre-o Duminică ori sărbătoare spre a-și arăta dexteritatea în cântări, a instrua elevii în cântările bisericești și a cânta la sf. liturgie.

Concurenții, cu cunoștințe musicale spre a putea forma un cor, vor fi preferați.

Totodată cel instituit e îndatorat a contribui conform concluzelor din vigoare cu suma de 10 cor. anual la fondul protopresbiterial pentru casa tractului în decurs de 10 ani.

Cuincuenalele se vor computa numai după un serviciu de 5 ani dela alegere.

Mediaș, 22 Noemvrie 1909.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parohial.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 3790/909. VIII. [442] 1-1

Publicațiune.

Orașul Szászsebes vinde prin licitațiune publică în 20 Decemvrie a. c. la 9 ore a. m. în sala ședințelor comunității orașenești cantitatea de lemne de fag aflătoare în pădurea orașului Manuilă pe un teritor de 257 jugăre catastrale și prețuită la 50.297 metri cubici.

Resultatul de prețuire și condițiunile de licitațiune se pot vedea la subscrișul magistrat orașenesc în timpul orelor de oficiu. Din cantitatea de lemne de fag amintite sunt 40% lemne de lucru 60% lemne de foc și carbuni.

Prețul strigării se fixează cu 30.178 cor. 20 fl. Vadiul cu 10% dela această sumă. Oferte închise și compuse în regulă să primese până la începerea licitațiunii verbale.

Szászsebes, la 29 Noemvrie 1909.

Magistratul orașenesc.

Pește sărat

de tot soiul cu prețul cel mai ieftin. Comandă a se adresa la Magazinul de Deposit al Băncii de credit ung. (Hittelbank) la gara Brașov. Telefon Nr. 323. (443) 1-3

Kulminator

Bere de Crăciun de Kulmbach Bay.

Depozit general pentru Ungaria

Francisc Gundel Restaurant Blumenstöckel Virágbokor
Budapest V. Jozsef tér Nr. 1.

(445) 1-3

Musching, Baia Buziaș,

Apă minerală **Phönix de Buziaș**

vindecă și improspătează. Ajută admirabil la boale de rărunchi și beșica udului, la catarurile cronice de rărunchi, la formări de piatră urinală și la boalele cataralice ale organelor pentru aer și a organelor de separare. Recomandată de medici. Deposit general în Sibiu la firma

Carol Albrecht.

(436) 1-4

AVIZ!

Se găsește la

Hermann Hermann

Sibiu

Piața mică Nr. 29. Locul Nr. 1.

Lămâi mari, bucata 4 fl. **Smochine proaspete**, legătura 20 fl., 100 klg. 40 cor. **Usturoi**, klg. 56 fl'. **Ciapă**, klg. 20 fl. și **prune uscate** cu prețuri foarte moderate.

(444) 1-3

Viță de vie altoită

americană liferează în diferite sorte, garantat curate, în asortiment foarte bogat, deja de ani ca prima și cea mai solidă cunoscută firmă (881) 20-26

Prima plantațiune de vie altoită târnăveană.

Proprietar: **Fr. Caspari.**

Mediaș, nr. 56 (Transilvania).

Rog a cere catilog ilustrat!

Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țării și poate deci fiecare proprietar de vie să se informeze înainte de trimiterea comanda, la o persoană cunoscută despre incontestabila corectitudine a susnumitei firme.

Căștigul cel mai mare ev. 600,000 M. **Anunț de noroc!** Căștigurile le garantează statul.

Prima tragere la 16 Decemvrie.

Invitare la participarea

Șanselor de câștig

garantate de statul Hamburg marelui loterii de bani în care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranță trebuie câștigate!

Căștigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume	Cășt. principale à
Mărci 560,000	Mărci 300,000
" 550,000	" 200,000
" 540,000	" 100,000
" 530,000	" 60,000
" 520,000	" 50,000
" 515,000	" 45,000
" 510,000	" 40,000
" 305,000	" 30,000
" 303,000	" 20,000
" 302,000	" 15,000
"	" 10,000

f. a. m. d.

In total conține loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu 48,405 căștiguri și 8 premii, așa că aproape

jumătate din toate losurile trebuie să câștige. Căștigurile se urcă clasă cu clasă și anume cel mai mare câștig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Prețul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los întreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3-50)	M. 1-50 (K 1-75)

Planul oficios de tragere provăzută cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum și lista exactă a căștigurilor, le trimite la cerere înainte gratis și franco.

Fiecare participant primește după tragere lista oficioasă de tragere.

Căștigurile se solvesc prompt pe garanția statului. Totodată rog comanda cel puțin în

16 Decemvrie.**Samuel Heckscher senr.**

Cassă de bancă în Hamburg 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. cătră Dl Samuel Heckscher senr
Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteți-mi { un los întreg à M. 6- (K 7-)
" de jum. à M. 3- (K 3-50)
" un sfert de los à M. 1-50 (K 1-75)

Adresa: .....

Suma o primiți alăturat) Ce nu corespunde a
Prin mandat postal) se șterge.
Ridicați-o prin ramburs)

(388) 10-10

Nr. 17842/1909. [437] 2-2

Aviz de târg Timișan.

Târgul de țară dela sf. Nicolae, anul curent se va ținea în Timișoara din 16 Decemvrie a. c. până inclusive 20 Decemvrie.

Mânarea în târg a tot felul de animale e permisă din 16 l. c. Joi dela 5 oare dimineța.

Timișoara, 12 Noemvr. 1909.

Dela căpitănatul suprem orașenesc:

Francisc Beé

căpitănatul suprem.

Păziți-vă

dacă tușiți, dacă aveți dureri de piept, flegră, lipsă de apetit, dacă sunteți slăbiți și plâpâzi, dacă asudați noaptea, căci aceste simptome, precum și căhăitul sunt semne premergătoare tuberculozei. — Folosiți Sirupul de miere de teiu al lui Örkény, a cărui efect în toate casurile asemănătoare aduce servicii perfecte. — Sticlă de probă 3 cor., sticlă mare 5 cor., 3 sticle mari franco 15 cor., prin ramburs, numai dela Farmacia Apostolului a lui Örkény, Budapesta, József körut 64. Depot 90. (390) 2-5

O vai!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur

Trăiască!

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, și nu influențează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general și de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“
Budapesta, VI., Váci-körut 17.

Pastilele de piept ale lui
EGGER m'an scăpat repede!

Se găsește în Sibiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummeler, Carol Prissel, Au- (345) 12-26 gust Teutsch; în Sebeș la: Vilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacia.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

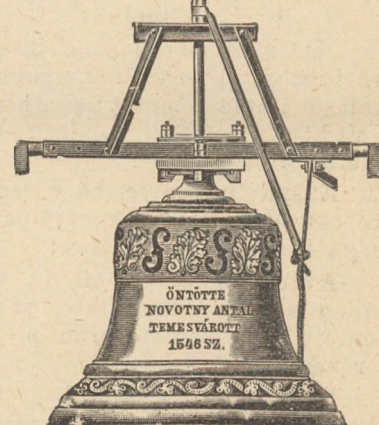
ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomandă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanția de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (302) 15-52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomandă pentru facerea de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut, ca și spre turnarea de toate de metal. Prețcuranturi ilustrate gratis.

Fabrica drezdană de motoare societate pe acții.

Cea mai veche și mai mare fabrică de motoare a Germaniei.

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

MOTOARE ȘI LOCOMOBILE

cu

Benzin, ulei crud, gaz, petrolu,
precum și

Motoare cu tragere de gaz.

Noutate surprinzătoare!

Generator cu tragere de gaz universal.

Cheltueli de mânare:

pe oră și putere de cai numai circa 1 filer.

Depositar general:

IGNÁCZ GELLÉRT & COMP.

Budapest, Teréz körut 41. . . . . Telefon 12-91.

Garanție foarte bună. . . . . Condiții de plată favorabile.

(329) 9-20

